

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Davida Hipšera a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobkyně: **S. P.**, zastoupena Mgr. Lenkou Šrámkovou, advokátkou se sídlem Aloise Jiráska 1367/1, Teplice, proti žalovanému: **Finanční úřad pro Karlovarský kraj**, se sídlem Krymská 2011/2a, Karlovy Vary, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 11. 12. 2018, č. j. 57 Af 25/2017 - 45,

t a k t o :

- I. Žádost žalobkyně o osvobození od soudních poplatků **se z a m í t á .**
- II. Řízení **se z a s t a v u j e .**
- III. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Nejvyšší správní obdržel dne 23. 1. 2019 kasační stížnost žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Plzni, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 8. 2017, č. j. 822505/17/2400-11452-402151.

[2] Jelikož s podáním kasační stížnosti nebyl uhrazen soudní poplatek ve výši 5 000 Kč, Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 4. 2. 2019, č. j. 7 Afs 26/2019 - 8, vyzval stěžovatelku k jeho zaplacení ve lhůtě 15 dnů od doručení usnesení. Součástí usnesení bylo též poučení o následcích, které nastoupí v případě, že stěžovatelka ve stanovené lhůtě soudní poplatek nezaplatí (tzn. zastavení řízení), a stejně tak i poučení o možnosti požádat ve lhůtě stanovené pro zaplacení poplatku o osvobození od soudních poplatků.

[3] Usnesení bylo zástupkyni stěžovatelky doručeno do datové schránky dne 4. 2. 2019 (viz doručenka připojená k usnesení). Lhůta 15 dnů určená Nejvyšším správním soudem k zaplacení soudního poplatku tak počala běžet dne 5. 2. 2019 a uplynula dne 19. 2. 2019 [srov. pravidla o počítání lhůt obsažená v § 40 odst. 1 až 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)].

[4] Stěžovatelka následně dne 20. 2. 2019 (tzn. jeden den po uplynutí lhůty určené k zaplacení soudního poplatku) doručila zdejšímu soudu žádost o osvobození od soudních poplatků, v níž uvedla, že vzhledem ke své tíživé finanční situaci není schopna soudní poplatek zaplatit.

[5] Podle § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“): *[j]de-li o poplatek za řízení, vzniká poplatková povinnost podáním kasační stížnosti.*

[6] Podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích: *[n]ebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí v délce alespoň 15 dnů; výjimečně může soud určit lhůtu kratší. Po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví. K zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty se nepřiblíží. (důraz přidán).*

[7] Podle § 36 odst. 3 věty první a druhé s. ř. s. „[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno.“

[8] Podle § 47 písm. c) s. ř. s.: *[s]oud řízení usnesením zastaví, stanoví-li tak tento nebo zvláštní zákon.*

[9] Stěžovatelka se svým návrhem domáhá vydání rozhodnutí, kterým by byla osvobozena od povinnosti uhradit soudní poplatek za podanou kasační stížnost. Jelikož tento návrh byl uplatněn až po uplynutí dodatečně stanovené lhůty k zaplacení soudního poplatku, Nejvyšší správní soud se zabýval otázkou, zda za této procesní situace lze vůbec stěžovatelce osvobození přiznat.

[10] Na tomto místě je vhodné připomenout, že dřívější právní úprava umožňovala zaplacení soudního poplatku i po uplynutí lhůty stanovené soudem poplatníkovi ve výzvě podle § 9 odst. 1 věty první zákona o soudních poplatcích. Ustanovení § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích, ve znění účinném do 29. 9. 2017, totiž výslovně stanovilo, že ve věcech správního soudnictví zruší soud usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku, byl-li poplatek zaplacen dříve, než toto usnesení nabylo právní moci.

[11] Za účinnosti starší právní úpravy tudíž plně postačovalo, pokud poplatník uhradil soudní poplatek nejpozději ve stejný den, kdy mu bylo doručeno usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku (jelikož právní moc se nabývá až uplynutím posledního okamžiku dne, kdy bylo rozhodnutí doručeno – viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 4. 2008, č. j. 5 Afs 1/2007 - 172, publ. pod č. 2328/2011 Sb. NSS; všechna rozhodnutí zdejšího soudu uvedená v tomto usnesení jsou dostupná na www.nssoud.cz). Judikatura pak v této souvislosti dále dovodila, že ustanovení § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích, ve znění účinném do 29. 9. 2017, se mělo aplikovat obdobně i v případě, pokud předtím, než usnesení o zastavení řízení nabylo právní moci, doručil účastník řízení soudu žádost o osvobození od soudních poplatků (viz přiměřeně rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 10. 2008, č. j. 1 As 31/2008 - 41, a ze dne 10. 8. 2011, č. j. 1 As 74/2011 - 251, publ. pod č. 2410/2011 Sb. NSS).

[12] Ustanovení § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, v nyní účinném znění, nicméně stanoví, že po marném uplynutí lhůty určené poplatníku ve výzvě k zaplacení soudního poplatku (v délce alespoň 15 dnů) soud řízení zastaví, přičemž již nepřihlíží k poplatku, který byl zaplacen až po marném uplynutí této lhůty. Toto pravidlo se použije též v posuzovaném případě, neboť řízení o kasační stížnosti bylo zahájeno až po nabytí účinnosti zákona č. 296/2017 Sb., kterým bylo ustanovení § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích novelizováno do výše citovaného znění (viz čl. VI zákona č. 296/2017 Sb.).

pokračování

[13] Stejně tak je nutno poukázat na účinné znění § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích, který nyní toliko stanoví, že [n]abude-li usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku právní moci, zaniká poplatková povinnost. Citované ustanovení tudíž nepřevzalo dosavadní povinnost soudů zrušit usnesení o zastavení řízení, byl-li poplatek zaplacen předtím než nabylo právní moci.

[14] Důvodová zpráva k výše již zmíněnému zákonu č. 296/2017 Sb., uvádí k novelizaci ustanovení § 9 zákona o soudních poplatcích následující:

„Navrhovaná změna by měla přispět ke snížení administrativní zátěže soudů, která je spojena s problematikou výběru soudních poplatků. Zbytečná zátěž soudu, která vede ke zhoršení jejich schopnosti věnovat se věcné náplni činnosti, zde vyvěrá především z možnosti účastníků platit soudní poplatek i ve lhůtě pro odvolání proti rozhodnutí, kterým bylo řízení pro nezaplacení poplatku zastaveno (stávající § 9 odst. 7). Dojde-li za platného právního stavu k dodatečnému zaplacení soudního poplatku v této lhůtě, musí soud rozhodnutí o zastavení řízení zrušit. Ze zpětného pohledu se jedná o zatížení soudu dvěma zbytečnými úkony, které jej omezují v možnosti věnovat se dalším věcem. Prodlužován je i průběh konkrétního řízení. [...] Na zachování tohoto stavu přitom není žádný legitimní zájem. Ochrana účastníka je dostatečně zabezpečena již existencí výzvy k dodatečnému splnění poplatkové povinnosti v určené lhůtě, po jejímž uplynutí může soud řízení teprve zastavit. Podpůrně se navrhuje stanovit pravidelnou délku této lhůty v trvání 15 dnů. [...] Opomenout nelze ani zřetelně preventivní funkci, kterou může mít navrhovaná úprava ve vztahu k nežádoucímu (a dnes aprobovanému) chování účastníků.“

Rozhodnou by pro zaplacení soudního poplatku měla být napříště dodatečná lhůta určená soudem ve výzvě k zaplacení poplatku. Bez významu by mělo být případné zaplacení poplatku po uplynutí této lhůty, avšak ještě před vydáním usnesení o zastavení řízení. Důvodem pro zrušení usnesení o zastavení řízení by měla být pouze skutečnost, že byl poplatek zaplacen ve lhůtě určené ve výzvě (např. nebyla-li včas provedena platba ztotožněna s určitým řízením).“

[15] S ohledem na shora uvedené skutečnosti nutno konstatovat, že podle nyní účinného zákona o soudních poplatcích je dodatečně stanovená lhůta, poskytnutá soudem poplatníkovi k zaplacení soudního poplatku podle § 9 odst. 1 věty první zákona o soudních poplatcích, zcela nepochybně lhůtou propadnou. Nemůže-li soud přihlížet k poplatku zaplacenému po uplynutí této lhůty, použitím argumentu *a fortiori* (*a maiori ad minus*) lze dovodit, že po uplynutí této lhůty nemůže přihlížet ani k podané žádosti o osvobození od soudních poplatků. Nejvyšší správní soud tuto žádost proto bez dalšího zamítl (výrok I).

[16] Nejvyšší správní soud dále konstatuje, že stěžovatelka byla řádně vyzvána k zaplacení soudního poplatku a poučena o následcích, které nastoupí v případě, že tak neučiní. Poučena byla rovněž o tom, že o osvobození od soudního poplatku lze požádat ve lhůtě stanovené pro jeho zaplacení. Navzdory této výzvě a náležitému poučení však ve stanovené lhůtě soudní poplatek nezaplatila, proto Nejvyšší správní soud řízení o kasační stížnosti podle § 47 písm. c) s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona a § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích zastavil (výrok II). Shodně ostatně zdejší soud postupoval již v minulosti (viz usnesení ze dne 14. 12. 2017, č. j. 3 As 321/2017 - 19, kterým byla na základě výše uvedených důvodů zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků podaná po uplynutí lhůty k zaplacení soudního poplatku, a řízení bylo zastaveno). Dále pak lze odkázat i na usnesení ze dne 25. 10. 2018, č. j. 1 Afs 245/2018 - 46, ve kterém zdejší soud uvedl, že „o osvobození od soudního poplatku lze požádat pouze v rámci lhůty dodatečně určené soudem podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, přičemž tato lhůta je propadná. Po jejím marném uplynutí soud nemůže přiblížit nejen k opožděně zaplacenému poplatku, ale ani k opožděně podanému návrhu na osvobození od soudních poplatků.“

[17] O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona, podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno (výrok III).

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 6. března 2019

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu